

Ældreområdet 2018-2019

FOA præsenterer her 3. udgave af status på ældreområdet. Analysen behandler de mest centrale tal på ældreområdet.

Antal ansatte på ældreområdet per 80+ årige.....	2
Serviceudgifter pr. ældre er faldet fra 2018 til 2019	3
Flere ældre fra 2017 til 2018	5
Flere ældre de kommende år: 65+ årige og 80+ årige 2019-2025.....	5
Serviceudgifter pr. ældre er faldet over flere år.....	6
Hjemmehjælp: Samlet set færre timer og færre modtagere	6
Modtagere af privat hjemmehjælp	9
Behov for øget arbejdsstyrke	10

Antal ansatte på ældreområdet per 80+ årige

Tabel 1 viser udviklingen i antal SOSU'er ansat pr. ældre fra 2015 til 2018. Antallet af ældre over 80 år er steget med 18.421 personer i perioden 2015-2018. Det er en stigning på 7,6 procent. Til sammenligning er antallet af social- og sundhedspersonale, der arbejder på ældreområdet, faldet med 753 personer. Dette er et fald på 1 procent. Der er således sket en udvikling i forholdet mellem ansatte på ældreområdet og antallet af ældre, som har medført dårligere normering. I 2015 var der 0,32 ansat på SOSU-overenskomsten pr. ældre, mens tallet i 2018 var 0,29. Der er altså sket et fald i antal ansatte pr. ældre på 8 procent.

Tabel 1 – Ansatte SOSU'er i kommunerne pr. borger i alderen 80+, 2015-2018

	2015	2018	2015-2018	2015-2018 (%)
SOSU'er samlet	76.324	75.572	-753	-1,0
Ældre over 80 år	241.591	260.012	18.421	7,6
SOSU pr. ældre	0,32	0,29	-0,03	-8,0

Kilde: krl.dk (alle fuldtidsansatte, Social- og sundhedspersonale, KL, september), og statistikbanken.dk (FOLK1A, data fra d. 1. i kvartalet, opdateres 1. kvartal 2019).

Tabel 2 viser fordelingen af stillingsgrupper, som er fuldtidsansatte på ældreområdet i 2018. Ud af det samlede personale inden for tilbud til ældre er den største stillingsgruppe social- og sundhedshjælpere. Der er 29.291 social- og sundhedshjælpere svarende til en andel på 31 procent af det samlede personale. Social- og sundhedsassistenter udgør også en stor gruppe bestående af 21.722 stillinger, hvilket svarer til 23 procent af personalet. Sygeplejersker udgør den tredjestørste personalegruppe på 9 procent, mens ikke-uddannet social- og sundhedspersonale udgør 7 procent.

Tabel 2 – Fuldtidsansatte på ældreområdet 2018

	2018	Andel (%)
Ialt	93.010	100
Social- og sundhedshjælpere	29.291	31
Social- og sundhedsassistenter	21.722	23
Sygeplejersker	8.479	9
Social- og sundhedspersonale, ikke-udd.	6.705	7
Elever, voksenelevløn	2.885	3
Sygehjælpere	2.665	3
Ernæringsassistenter	2.355	3
Elever, assistent-	2.259	2
Husassistenter	2.164	2
Elever, hjælper-	1.694	2
Ledende sygeplejersker	1.625	2
Ergoterapeuter	1.075	1
Øvrige	9.945	11

Kilde: krl.dk sep. 2018 (offentligt ansatte på ældreområdet, konto 5.30 tilbud til ældre)

Serviceudgifter pr. ældre er faldet fra 2018 til 2019

Kommunernes midler til ældreområdet er steget med 0,72 mia. kr. fra 2018 til 2019, hvis man medregner tilførte finanslovsmidler, hvilket svarer til en stigning på 1,3 procent. Samtidigt er antallet af borgere på 80+ år dog steget i perioden. Det øgede antal ældre betyder, at serviceudgifterne pr. ældre reelt set er faldet med 1,4 procent.

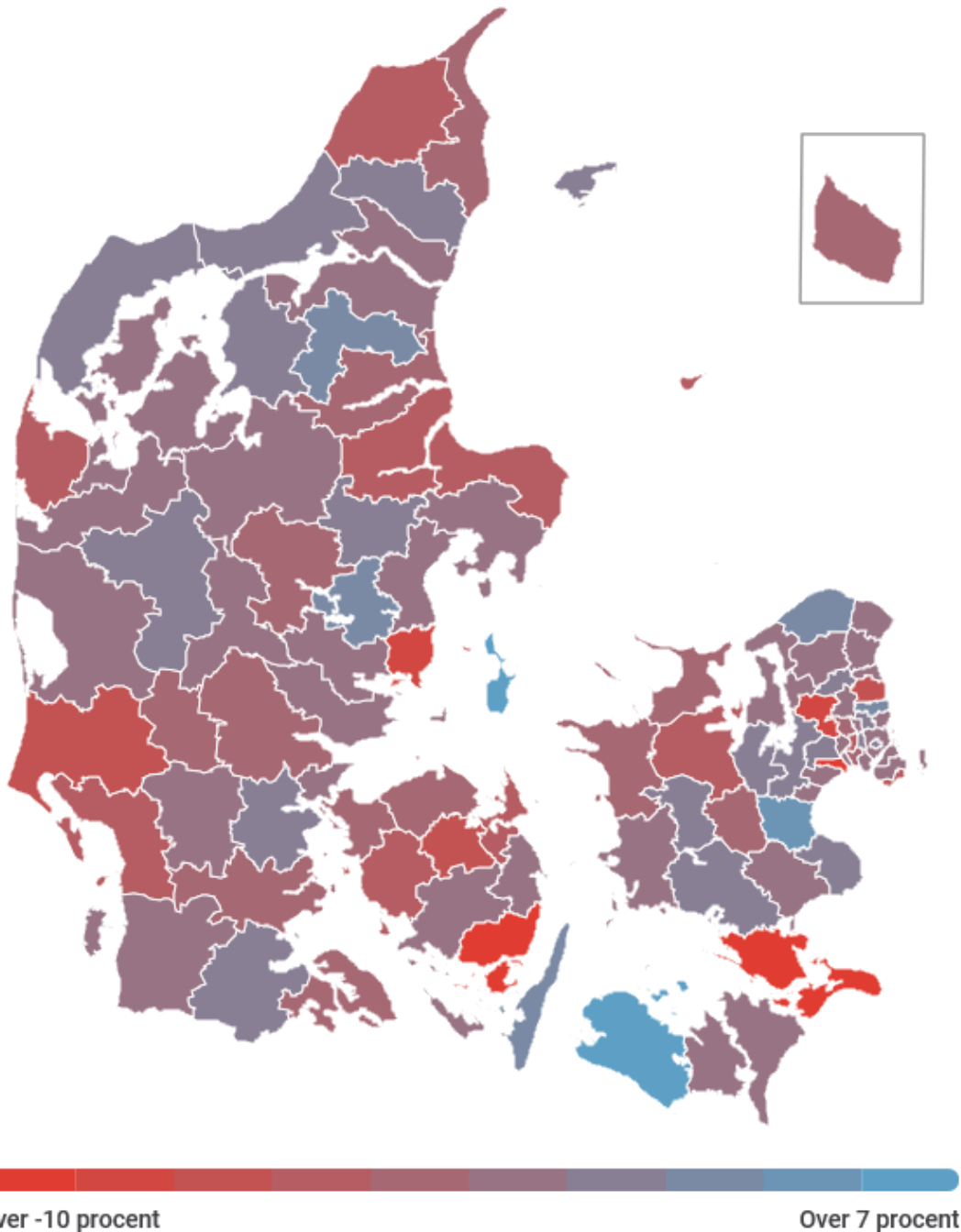
Tabel 3 – udvikling i serviceudgifter til ældrepleje, hele landet (mia. kr. faste priser 2019)

Mia kr.	Serviceudgifter 2018 (PL)	Serviceudgifter 2019	Udvikling i serviceudgifter	Udvikling i serviceudgifter (%)	Udvikling i serviceudgifter pr. 80+-årig (%)
Oprindelige budgetter	43,46	44,02	0,56	1,3	-1,8
Tillagt FL19	43,46	44,18	0,72	1,7	-1,4

Kilde: foa.dk, notat "Udviklingen i kommunale udgifter til ældrepleje fra 2018 til 2019" (4. februar 2019)

Figur 1 herunder er et Danmarkskort over den kommunale udvikling i serviceudgifter til ældrepleje for 80+årige. Det fremgår af kortet, at 57 kommuner sænker udgifterne til ældrepleje fra 2018 til 2019, mens 41 kommuner hæver udgifterne til ældrepleje fra 2018 til 2019.

I tre kommuner sker der et fald i ældreplejeudgifter på mere end 9 procent. Det gælder Ishøj, Svendborg i Vordingborg Kommune. Fra 2018 til 2019 sænkes serviceudgifterne til ældrepleje pr. 80+årig med 11,3 procent i Ishøj, med 12,2 procent i Svendborg og med 10,8 procent i Vordingborg Kommune.

Figur 1 – Danmarkskort over udvikling i serviceudgifter til ældrepleje pr. 80+årig

FOA har trukket budgettallene for 2018 og 2019 fra statistikbanken.dk på ældreområdet (funktion 5.30.26-5.30.36). 2018-tallene er opregnet til 2019 pris- og lønniveau (økonomaftalen for 2019) og derudover er 2019 tillagt de penge, der er kommet til ældreområdet med finanslovsaftalen for 2019 – de penge er fordelt til de enkelte kommuner efter den såkaldte efter DUT-nøgle. Budgettallene er holdt op imod befolkningsudviklingen for 80+ årige fra Danmarks Statistik for 2018 og 2019, hvorved et beregnet niveau for udgifterne per 80+ årig fremkommer.

Kilde: foa.dk, notat "Udviklingen i kommunale udgifter til ældrepleje fra 2018 til 2019" (4. februar 2019)

Flere ældre fra 2017 til 2018

Tabel 4 viser befolkningsudviklingen for 80+årige fra 2017 til 2018. Her ses, at antallet af 80+årige borgere er steget med 2,7 procent fra 2017 til 2018.

Tabel 4 – Udvikling i antal ældre over 80 år

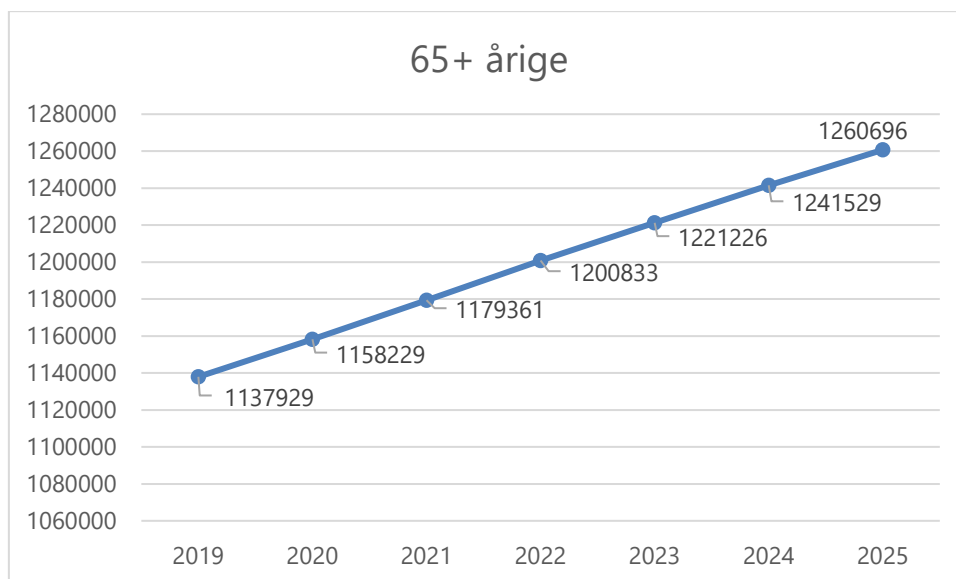
Antal 80+årige 2017	Antal 80+ årige 2018	Udvikling	Udvikling (%)
253.091	260.012	6.921	2,7

Kilde: statistikbanken.dk (FOLK1A, data fra d. 1. i kvartalet, opdateres 1. kvartal 2019)

Flere ældre de kommende år: 65+ årige og 80+ årige 2019-2025

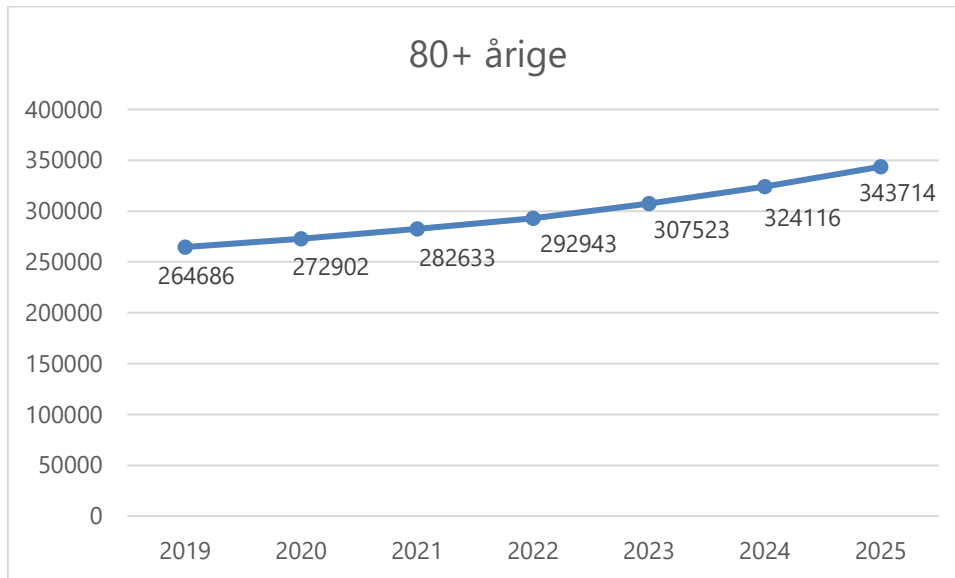
Herunder viser figur 2 en fremskrivning af antal 65+årige fra 2019 til 2025. Antallet af 65+årige borgere stiger i alle årene. Således er der 1.137.929 65+årige i 2019, hvilket stiger til 1.241.529 65+årige i 2025. Der er altså tale om en stigning på 122.767 personer, svarende til 11 procent.

Figur 2 – befolkningsudvikling for 65+årige 2019-2025

Kilde: statistikbanken.dk (FRDK118, data fra d. 8. maj 2018. Opdateres d. 8. maj 2019)

Nedenstående figur 3 viser en fremskrivning af antal 80+årige fra 2019 til 2025. Heraf fremgår det, at antallet af 80+årige borgere vil stige i hele perioden. Der er 264.686 80+årige i 2019, hvilket stiger til 343.714 80+årige i 2025. Dette er en stigning på 79.028 personer, svarende til 30 procent.

Figur 3 - befolkningsudvikling for 80+årige 2019-2025

Kilde: statistikbanken.dk (FRDK118, data fra d. 8. maj 2018. Opdateres d. 8. maj 2019)

Serviceudgifter pr. ældre er faldet over flere år

Tabel 5 angiver udviklingen i ældreudgifterne pr. 65+årig i perioden 2013 til 2017 (alle tal i 2017-priser). Det ses at udgifterne er faldet med 8 procent fra 2013 til 2017. Desuden fremgår det, at udviklingen har været faldende gennem alle årene.

Tabel 5 – Ældreudgifter pr. 65+ årig (2017-priser)

2013	2014	2015	2016	2017	2013-2017 (%)
45.097	43.670	42.830	42.083	41.315	-8

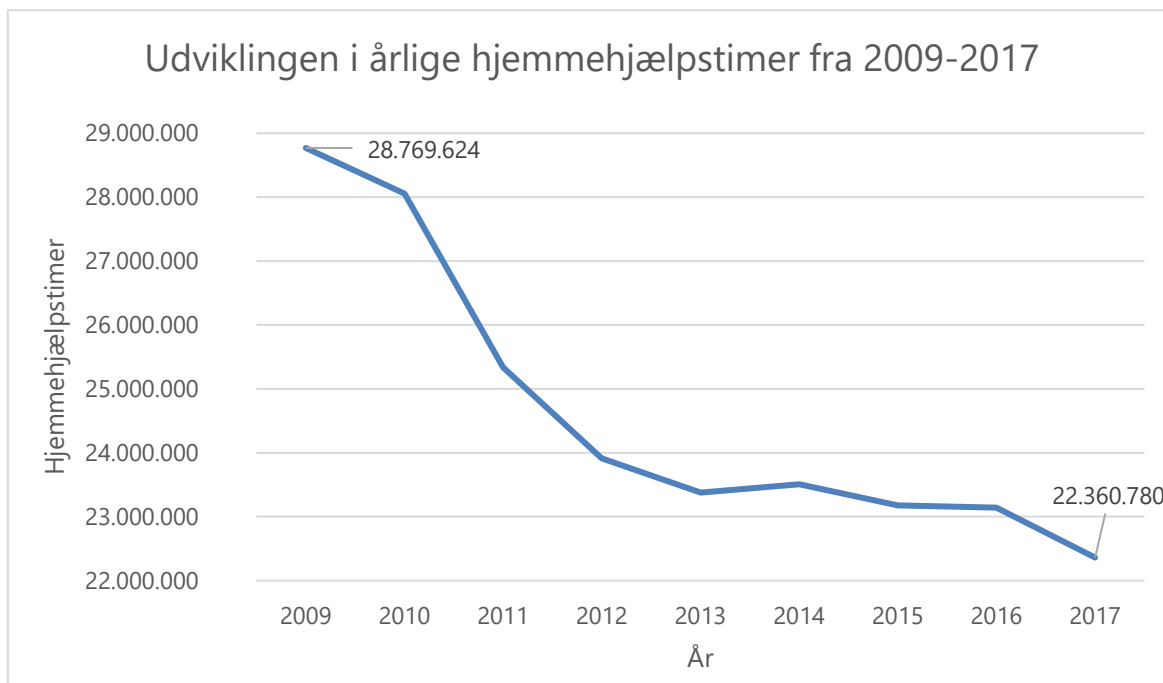
Kilde: Cevea.dk

Note: Tal til og med 2016 er regnskabstal, mens tal for 2017 er budgettal. Tallene er omregnet til 2017-priser ved brug af Økonomi- og Indenrigsministeriets PL-korrigerede tal.

Hjemmehjælp: Samlet set færre timer og færre modtagere

Figur 4 viser udviklingen i antal hjemmehjælpstimer for aldergruppen 65+ i perioden 2009-2017. Fra 2009 til 2017 er der sket et stort fald i antallet af visiterede hjemmehjælpstimer. For personer over 65 år er antallet af timer faldet med 6,4 mio. timer fra 2009 til 2017. Den største del af faldet er sket fra 2010 til 2012. I perioderne før og efter er der en nedadgående tendens i antallet af timer, men det er en mindre stejl udvikling. Eneste undtagelse i tendensen er i perioden mellem 2013 og 2014, hvor der ses en svag stigning. Dog er denne stigning mere end udlignet allerede året efter, i 2015.

Figur 4 – Visiterede hjemmehjælpstimer om året for personer på 65 år eller ældre

Kilde: Foa.dk, notat "Udviklingen i hjemmehjælpstimer 2016-2017" (30. august 2018)

Tabel 6 viser hvordan faldet i det samlede antal hjemmehjælpstimer mellem 2009 og 2017 har fordelt sig på forskellige aldersgrupper. Det ses af tabel 6 at den yngste aldersgruppe (65-66 år) og de ældste aldersgrupper (80-89 år) har oplevet det største fald i hjemmehjælpstimer. Det drejer sig om et fald på 30 procent for aldersgruppen 80-84-årige. For aldersgruppen 85-89-årige er der sket et fald på 33 procent. De ældste aldersgrupper er samtidigt de grupper, som modtager den største andel af det samlede antal visiterede hjemmehjælpstimer. Derudover har aldersgruppen 75-79 år også været udsat for et markant fald i antal hjemmehjælpstimer på 24 procent mellem 2009 og 2017. Denne gruppe modtager også en stor andel af de samlede hjemmehjælpstimer.

Tabel 6 – Visiterede hjemmehjælpstimer om året for personer over 65 år

Mio. timer	2009	2017	2009-2017	2009-2017 (%)
65-66 år	0,9	0,6	-0,3	-30
67-69 år	1,4	1,2	-0,2	-17
70-74 år	3,0	2,9	-0,1	-3
75-79 år	4,3	3,3	-1,0	-24
80-84 år	6,2	4,3	-1,9	-30
85-89 år	6,9	4,6	-2,3	-33
90 år og derover	6,0	5,4	-0,6	-10
I alt over 65 år	28,8	22,4	-6,4	-22

Kilde: statistikbanken.dk (AED022, opdateres med tal for 2018 d. 27. maj 2019)

Tabel 7 viser, at andelen af ældre, der modtager hjemmehjælp, er faldet fra 2011 til 2017. I 2011 modtog 14,7 procent af borgere i alderen 65+ hjemmehjælp, mens andelen i 2017 var faldet til 11

procent. Der er altså sket et fald på 3,7 procentpoint. Det er de to af de ældste aldersgrupper, 80-84-årige og 85-89-årige, som oplever det største fald i antal hjemmehjælpsmodtagere. I 2011 modtog 28,1 procent af ældre på 80-84 år hjemmehjælp, hvor kun 19,9 procent i denne aldersgruppe modtog hjemmehjælp i 2017. Der er således sket et fald på 8,2 procentpoint. I 2010 modtog 44,7 procent af ældre på 85-89 år hjemmehjælp, mens tallet er faldet til 35,7 procent i 2017- Det svarer til et fald på 9 procentpoint.

Tabel 7 – Modtagere af hjemmehjælp fordelt på aldersgrupper 65+ årige

	Antal ældre		Modtagere af hjemmehjælp		Andel der modtager hjemmehjælp (%)	
	2011	2017	2011	2017	2011	2017
65-66 år	148.784	128.403	4.362	3.360	2,9	2,6
67-69 år	182.614	197.916	7.466	6.214	4,1	3,1
70-74 år	226.853	320.620	15.239	15.444	6,7	4,8
75-79 år	165.202	205.833	24.179	19.318	14,6	9,4
80-84 år	117.219	133.147	32.926	26.455	28,1	19,9
85-89 år	73.087	75.517	32.672	26.971	44,7	35,7
90 år og derover	39.087	44.427	23.433	23.908	59,9	53,8
I alt over 65 år	952.974	1.105.863	140.276	121.671	14,7	11,0

Kilde: Statistikbanken.dk (AED06 opdateres med tal for 2018 d. 27. maj 2019, og FOLK1A opdateres 1. kvartal 2019).

Det fremgår af tabel 8, at antallet af ældre, der modtager forskellige typer hjemmehjælp er faldet i perioden fra 2011 til 2017. Det samlede antal borgere, der modtager hjemmehjælp er faldet med 12,98 procent. Antallet, som udelukkende modtager personlig pleje, er steget med 3,92 procent, hvorimod antallet, der modtager praktisk hjælp, er faldet med 17,63 procent. Antallet af borgere, der både modtager pleje og praktisk hjælp, er faldet med 11,9 procent.

Tabel 8 – Modtagere af forskellige typer hjemmehjælp

	2011	2017	2011-2017 (%)
Modtagere af hjemmehjælp i alt	166.221	144.638	-13
Modtagere der udelukkende modtager personlig pleje	17.967	18.671	4
Modtagere der udelukkende modtager praktisk hjælp	81.101	66.805	-18
Modtagere af både personlig pleje og praktisk hjælp	67.152	59.162	-12

Kilde: statistikbanken.dk (AED06, opdateres med tal for 2018 d. 27. maj 2019). Personer yngre end 65 indgår i denne statistik.

Som tabel 9 viser, er det gennemsnitlige antal hjemmehjælpstimer per modtager uændret for alderen 67 år og derover. Dog varierer udviklingen mellem aldersgrupper. For aldersgruppen 70-84 år er det gennemsnitlige antal hjemmehjælpstimer steget. Derimod er det gennemsnitlige antal hjemmehjælpstimer faldet for de to yngste aldersgrupper (66 år og under) og de to ældste aldersgrupper (85 år og over).

Tabel 9 – Timers hjemmehjælp pr. modtager i gennemsnit

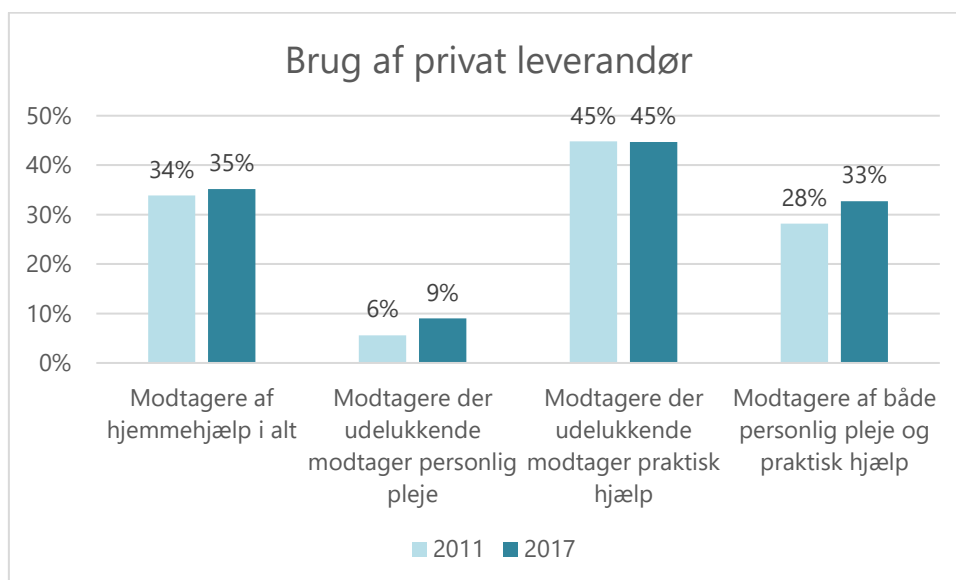
	2011	2017	2011-2017 (%)
Under 65 år	4,1	4	-2,4
65-66 år	3,8	3,6	-5,3
67 år og derover	3,5	3,5	0,0
67-69 år	3,6	3,6	0,0
70-74 år	3,3	3,6	9,1
75-79 år	3	3,3	10,0
80-84 år	3	3,2	6,7
85-89 år	3,4	3,3	-2,9
90 år og derover	4,7	4,3	-8,5

Kilde: Statistikbanken.dk (AED021, opdateres med tal for 2018 d. 27. maj 2019)

Modtagere af privat hjemmehjælp

Andelen af hjemmehjælpsmodtagere, som benytter private leverandører, er stort set uændret fra 2011 til 2017. I 2011 benyttede 34 procent af modtagerne en privat leverandør. I 2017 var det tal steget til 35 procent. Private leverandører står primært for at yde praktisk hjælp. 45 procent af modtagerer af praktisk hjælp benytter private leverandører både i 2011 og 2017.

Figur 2 – Andel af hjemmehjælpsmodtagere, som benytter privat leverandør, 2010-2016.

Kilde: statistikbanken.dk (AED12, opdateres med tal for 2018 d. 27. maj 2019)

Note: Det er en totaltælling af hjemmehjælp, plejehjem og plejebolig, boligvalg, forebyggende hjemmebesøg, træning og brugertidsprocent, men det er ikke alle kommuner, der indberetter hvert år. Andel er beregnet ud fra borgerens hjælp i alt. I gruppen "Modtagere af både personlig pleje og praktisk hjælp" kan der derfor være modtagere, der udelukkende får praktisk hjælp fra en privat leverandør og udelukkende personlig pleje fra en kommunal leverandør.

Behov for øget arbejdsstyrke

Antallet af ældre vil stige de næste år. Dermed kommer der et naturligt pres på udgifterne på ældreområdet. Under antagelse om, at det nuværende udgiftsniveau pr. borger over 65 år vil være konstant de næste 10 år, vil udgifterne pr. borger over 65 år stige med 2,9 procent årligt. I kroner er dette en stigning på 1,5 mia. kr. om året, og for hele perioden 2018-2028 er det en stigning på 15 mia. kr. Det skal dog bemærkes, at beregningen her ikke tager højde for fremtidige besparelser og effektiviseringer, som sænker udgiftsniveauet pr. borger. Tallene giver dog et billede af det øgede behov for udgifter på ældreområdet de kommende år.

Tabel 10 – Fremskrivning af kommunale udgifter til ældre (65+) (2018-2028)

	Årligt	2018-2028
Øget udgiftsbehov (%)	2,9	29
Øget udgiftsbehov (Mia. kr.)	1,5	15

Tallene er egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik og den kommunale tilskudsudmelding.

Omregnes ovenstående til arbejdskraft, vil det betyde, at der over den 10-årige periode skal ansættes 20.888 flere social- og sundhedsmedarbejdere på ældreområdet. Det vil sige, at der er brug for 29 procent flere fuldtidsstillinger. Samtidigt går 27 procent af personalet af, som følge af alder. Samlet set er der brug for at rekruttere ca. 41.000 social- og sundhedsmedarbejdere til ældreområdet.

Tabel 11 – Fremskrivning af ansættelsesbehov på ældreområdet

	Afgang 2018-2028	Efterspørgsel 2018-2028	Samlet behov 2028
SOSU	20.113 (27 %)	20.888 (29 %)	41.001 (56 %)

Kilde: Kilde: www.dst.dk, krl.dk samt beregning fra Økonomi- Indenrigsministeriet. For beregning se "notat om aldersprognose juni 2017" på foa.dk. Anm: Efterspørgslen tager udgangspunkt i, at udgifterne til offentlig service per indbygger holdes konstant over en periode på 10 år.